

Benedikt Sigurjónsson kvað upp dóm þennan sem setuborgardómari samkvæmt umboðsskjali, út gefnu 16. júlí 1952, en með úrskurði, upp kveðnum 1. s. m., hafði hinn reglulegi dómari, Einar Arnalds borgardómari, vikið sæti í máli þessu.

Dómsorð:

Stefnanda, dánarbúi Alfons Jónssonar, er óskyldt að greiða stóreignaskatt samkvæmt ákvæðum laga nr. 22 frá 1950.

Málskostnaður falli niður.

Þriðjudaginn 9. febrúar 1954.

Nr. 159/1952. **Fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs**

(Egill Sigurgeirsson)

gegn

Carli Sæmundsen (Gunnar Þorsteinsson).

Dómendur:

hæstaréttardómararnir Jónatan Hallvarðsson, Gizur Bergsteinsson og Jón Ásbjörnsson, próf. Ármann Snævarr og Kristján Kristjánsson borgarfógeti.

Stóreignaskattur.

Dómur Hæstaréttar.

Áfrýjandi hefur skotið máli þessu til Hæstaréttar með stefnu 17. október 1952. Hann krefst sýknu af kröfum stefnda og málskostnaðar úr hendi hans í héraði og fyrir Hæstarétti eftir mati dómsins.

Stefndi krefst staðfestingar hins áfrýjaða dóms og málskostnaðar fyrir Hæstarétti úr hendi áfrýjanda eftir mati dómsins.

Með skírskotun til forsendna hins áfrýjaða dóms ber að staðfesta hann.

Eftir þessum úrslitum er rétt, að áfrýjandi greiði stefnda málskostnað fyrir Hæstarétti, kr. 1.800,00.

Dómsorð:

Hinn áfrýjaði dómur á að vera óraskaður.

Áfrýjandi, fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs, greiði stefnda, Carli Sæmundsen, málskostnað fyrir Hæstarétti, kr. 1.800,00.

Dómur bæjarþings Reykjavíkur 4. október 1952.

Mál þetta, sem dómtekið var 26. f. m., hefur Gunnar Þorsteinsson hrl. hér í bæ f. h. Carls Sæmundsens stórkaupmanns, Kaupmannahöfn, Danmörku, höfðað fyrir bæjarþinginu með stefnu, út gefinni 27. febrúar 1952, gegn fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs.

Hefur stefnandi gert þær dómkröfur, að felldur verði niður stóreignaskattur sá, að fjárhæð kr. 17.760,00, sem honum var gert að greiða samkvæmt ákvæðum laga nr. 22 frá 1950. Þá hefur stefnandi krafizt málskostnaðar sér til handa að mati dómarans.

Stefnandi hefur enn fremur áskilið sér rétt til að krefjast síðar niðurfellingar eða lækkunar á stóreignaskatti þessum, ef það skyldi teljast rétt með hliðsjón af úrslitum annarra mála, sem rekin eru fyrir bæjarþinginu varðandi stóreignaskattinn.

Stefndi hefur krafizt sýknu af kröfum stefnanda og málskostnaðar sér til handa að mati dómarans.

Með ákvæðum laga nr. 22 frá 1950, um gengisskráningu, launa-breytingar, stóreignaskatt, framleiðslugjöld o. fl., laga nr. 59 frá 1950 og laga nr. 117 frá 1950, um breytingar á þeim lögum, var ákveðnum aðiljum gert að greiða svonefndan stóreignaskatt. Skattur þessi var lagður á skattþegna miðað við eignir þeirra hinn 31. des. 1950.

Firmað Carl Sæmundsen & Co. í Kaupmannahöfn er þinglesinn eigandi fasteignanna nr. 13 og 15 við Pósthússtræti og lóðarinnar nr. 30 við Brávallagötu hér í bæ, en stefnandi er talinn einkaeigandi firma þessa. Eignir þessar eru samtals að fasteignamatsverði kr. 79.600,00. Við ákvörðun stóreignaskatts taldi skattstjórinn í Reykjavík eignir þessar stefnanda til eignar á sexföldu fasteignamatsverði, kr. 477.600,00, og gerði honum að greiða kr. 17.760,00 í stóreignaskatt.

Á fasteignunum nr. 13 og 15 við Pósthússtræti hvíldu tvær þinglesnar veðskuldir, samtals að fjárhæð d. kr. 150.000,00. Á skattaframtali ársins 1950 voru skuldir þessar ekki taldar fram, og var ekki tekið tillit til þeirra við ákvörðun stóreignaskattsins. Stefnandi kærði stóreignaskattsálagningu þessa fyrst til skattstjórans í Reykjavík og síðar til ríkisskattaneftndar, en án þess að henni fengist breytt.

Firmað Carl Sæmundsen & Co. hefur um langt skeið verið þinglesinn eigandi húseignanna nr. 13 og 15 við Pósthússtræti ásamt

fylgjandi eignarlóðum. Með veðskuldabréfi, dags. 24. marz 1936, veðsetti firmað Peder Pedersen í Kaupmannahöfn eignir þessar með fyrsta veðrétti til tryggingar skuld, að fjárhæð kr. 95.000,00. Ársvextir af skuldinni voru ákveðnir 5%, er greiða skyldi misserislega 11. júní og 11. desember ár hvert. Afborganir af skuldinni skyldu vera 10% af leigutekjum eignanna, eins og þær væru á hverjum tíma. Afborganir skyldi greiða á sama tíma og vextina. Með öðru veðskuldabréfi, dags. 24. maí 1936, veðsetti firmað Amagerbanken í Kaupmannahöfn eignir þessar með öðrum veðrétti til tryggingar skuld, að fjárhæð kr. 55.000,00. Ársvextir af skuld þessari voru ákveðnir 5%, er skyldi greiða misserislega 11. júní og 11. desember ár hvert. Afborganir af skuld þessari skyldu vera 10% af leigutekjum eignanna, eins og þær væru á hverjum tíma. Svo virðist sem eigi hafi verið greiddar afborganir af þeim um langt skeið þrátt fyrir þetta ákvæði veðskuldabréfanna. Samkvæmt vottorði löggilts endurskoðara í Kaupmannahöfn voru skuldabréf þessi eign A/S Lützens Trikotage- og Tekstilfabrik hinn 31. des. 1949, og hafði þá ekkert verið greitt af þeim.

Stefnandi, Carl Sæmundsen & Co., hefur fastan umboðsmann hér á landi og hefur að jafnaði talið fram til skatts. Árin 1939 og 1949 incl. taldi stefnandi fram til skatts og þar með fyrrgreindar veðskuldir. Skattyfirvöldin tóku hins vegar ekki tillit til skulda þessara við ákvörðun skatta hans. Árið 1950 taldi stefnandi enn fram til skatts, en á því framtali var skulda þessara ekki getið.

Kröfur sínar í máli þessu byggir stefnandi á því, að við ákvörðun eignar hans, þegar stóreignaskattur sé á lagður, beri að taka tillit til skulda þessara. Honum beri ekki að greiða skatt af meira fé en nemi eign hans hér á landi. Samkvæmt ákvörðun skattstjórans nemi verðmæti fasteigna hans hér við ákvörðun stóreignaskatts kr. 477.600,00. Frá þeirri fjárhæð beri að draga skuldir þær, er á fasteignunum hvíldu, d. kr. 150.000,00, sem með gengi 236,30 séu ísl. kr. 354.450,00. Heildareignin hafi því átt að teljast kr. 123.150,00, en af þeirri eign eigi ekki að reikna stóreignaskatt samkvæmt ákvæðum 4. mgr. 12. gr. laga nr. 22 frá 1950. Ástæðan til þess, að skulda þessara hafi ekki verið getið á skattaframtali árið 1949, sé aðeins sú, að umboðsmanninum hafi láðst að rita þær á framtalið.

Sýknukröfu sína byggir stefndi á því, að óskyllt hafi verið að reikna með margnefndum veðskuldum, þegar ákveðin var heildareign stefnanda við álagningu stóreignaskattsins. Skuldir þessar séu á allan hátt húsínu óviðkomandi, en það séu aðeins þær skuldir, sem séu risnar af viðskiptum varðandi fasteignir sjálfar, sem taka eigi tillit til, þegar ákveðnar séu eignir erlendra manna í sambandi við álagningu skatta.

Þá hefur stefndi bent á, að stefnandi hafi ekki talið fram skuldir þessar, þegar hann taldi fram til skatts í ársbyrjun 1950.

Í 1. mgr. 12. gr. laga nr. 22 frá 1950 segir, að leggja skuli stór-

eignaskattinn á eignir allra einstaklinga, sem skattskyldir séu samkvæmt 1. og 2. kafla laga nr. 6 frá 1935. Þá segir í upphafi 2. mgr. 12. gr., að mat á verðmæti eigna skuli fara eftir ákvæðum skattalaga og hrein eign ákveðin, eins og þar segir, með þeim breytingum, sem greinir síðar í 2. mgr. 12. gr. Í 2. mgr. 15. gr. laga um tekju- og eignarskatt, nr. 6 frá 1935, segir, að menn, sem eigi eru heimilisfastir hér á landi, skuli greiða eignarskatt af þeim eignum sínum hér á landi, sem gefa af sér tekjur þær, sem um ræðir í 2. gr. laganna, en þar er meðal annars talað um fasteignir og tekjur af þeim. Í 1. mgr. 17. gr. segir, að sé skattur greiddur samkvæmt 2. mgr. 15. gr., megi aðeins draga frá þær skuldir, sem hvíla á þeim eignum, sem skattur er greiddur af. Því er ómótmælt, að stefnandi hafi verið skattskyldur hér á landi vegna framangreindra fasteigna hinn 31. des. 1949. Veðskuldir þær, sem um getur í máli þessu, voru tryggðar með veði í fasteignunum nr. 13 og 15 við Pósthússtræti, og kröfuhafi gat gengið að þeim samkvæmt ákvæðum veðbréfanna, ef eigi var staðið í skilum um greiðslu afborgana eða vaxta. Skuldir þessar hvíldu því á umræddum fasteignum hinn 31. des. 1949. Samkvæmt ákvæðum 1. mgr. 17. gr. laga nr. 6 frá 1935, sbr. ákvæði 1. og 2. mgr. 12. gr. laga nr. 22 frá 1950, bar því að draga skuldir þessar frá eignum stefnanda við ákvörðun stóreignaskattsins, enda er annað ósannað en hér sé um raunverulegar skuldir að ræða. Ekki þykir ástæða til að telja stefnanda hafa firrt sig rétti til að telja fram skuldir þessar, þótt þeirra væri eigi getið á framtali hans til skatts á árinu 1950.

Svo sem áður getur, nam verðmæti fasteigna stefnanda hér á landi kr. 477.600,00, ef það var reiknað samkvæmt ákvæðum 12. gr. laga nr. 22 frá 1950. Frá því bar samkvæmt framangreindu að draga veðskuldir þessar, d. kr. 150.000,00, sem ómótmælt er, að hafi átt að reikna á kr. 354.450,00. Hrein eign stefnanda í þessu sambandi nam því kr. 123.150,00, en af þeirri eign ber eigi að reikna stóreignaskatt samkvæmt ákvæðum 4. mgr. 12. gr. laga nr. 22 frá 1950.

Verður því krafa stefnanda tekin til greina.

Eftir atvikum þykir rétt, að málskostnaður falli niður.

Benedikt Sigurjónsson kvað upp dóm þennan sem setuborgardómari samkvæmt umboðsskjali, dags. 16. júlí sl., en með úrskurði, upp kveðnum 1. júlí sl., hafði hinn reglulegi dómari, Einar Arnalds borgardómari, vikið sæti í máli þessu.

Dómsorð:

Stefnanda, Carli Sæmundsen, er óskyldt að greiða stóreignaskatt samkvæmt ákvæðum laga nr. 22 frá 1950.

Málskostnaður fellur niður.